

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«ПРОЄКТНА ПРАКТИКА»

*(для студентів 3 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Проектна практика» (для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Д. М. Вітченко, В. В. Пономарьов. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 13 с.

Укладачі: ст. викл. Д. М. Вітченко,
доц. В. В. Пономарьов

Рецензент

І. В. Древаль, доктор архітектури, доцент, професор кафедри містобудування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 4 від 10.12.2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ	4
1.1 Формулювання тематики дисципліни	4
1.2 Програма навчальної дисципліни	5
2 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА.....	6
2.1 Тематика графічних завдань	6
2.2 Загальні вимоги до виконання завдань	11
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	12

ВСТУП

Дисципліна «Науково-дослідна практика» призначена для студентів 3 курсу архітектурного напрямку, які вже оволоділи початковими знаннями щодо архітектурного та містобудівного проєктування, композиції та ін.

Мета дисципліни – опанування студентами навичок наукової-дослідної роботи в галузі пам'яткоохоронної, архітектурної та містобудівної діяльності з визначенням проблеми об'єкту дослідження, яка має бути розв'язана в ході дипломного проєктування в умовах містобудівних обмежень історичного середовища. В якості оптимального об'єкту дослідження обрано квартал традиційної міської забудови (житлової, промислово-складської чи поліфункціональної).

Завдання практики:

- оволодіння навичками історико-містобудівного та історико-архітектурного аналізу об'єкту дослідження;
- отримання досвіду комплексної оцінки наявної містобудівної ситуації;
- збирання та опрацювання (у формі аналітичних схем та текстової частини) вихідного матеріалу для дипломного проєкту.

Предмет вивчення у дисципліні – історико-містобудівне середовище.

Самостійною формою вивчення дисципліни є серія графічних завдань, що виконуються за результатами натурних та історико-містобудівних й історико-архітектурних досліджень.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

1.1 Формулювання тематики

Дисципліна «Науково-дослідна практика» складається з двох змістових модулів (ЗМ 1 і ЗМ 2), які, в свою чергу, розбиті на навчальні елементи.

Тематика практики відповідає основній потребі визначення з місцем, темою архітектурного проєктування та збирання студентами даних для дипломного проєкту на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Графічні завдання, які студенти виконують за програмою курсу, відповідають темам лекційних занять з дисципліни «Архітектурне проєктування» за напрямком «Архітектура». У результаті проходження практики студент повинен знати: основні вимоги державних будівельних

норм щодо обмеження містобудівної та архітектурної діяльності в умовах історичного ареалу населеного місця, основні методи та прийоми науково-дослідної роботи в галузі пам'яткоохоронної, архітектурної та містобудівної діяльності. Вміти застосовувати отримані навички в практичній роботі. Мати компетентності: розробляти історико-містобудівне обґрунтування під керівництвом кваліфікованого фахівця, працювати з фахівцями суміжних спеціальностей (від розробників).

1.2 Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Науково-дослідна практика (3/144).

Змістовий модуль 1.1 Історико-містобудівний та історико-архітектурний аналіз об'єкту дослідження.

Тема 1 Натурне обстеження та фотофіксація території об'єкту дослідження.

Тема 2 Схема фотофіксації території та забудови об'єкту дослідження.

Тема 3 Пошук та опрацювання історико-містобудівних картографічних та історико-архітектурних іконографічних матеріалів стосовно об'єкту дослідження.

Тема 4 Виявлення території об'єкта проектування на історичних планах міста різних періодів.

Тема 5 Складання альбому історичної іконографії забудови об'єкту дослідження.

Тема 6 Складання історичної довідки.

Змістовий модуль 1.2 Комплексний аналіз території об'єкта.

Тема 7 Схема розміщення об'єкту дослідження в структурі м. Харкова.

Тема 8 Схема історико-культурних містобудівних обмежень.

Тема 9 Схема функціонального зонування в зоні розміщення об'єкта.

Тема 10 Схема руху транспорту та пішоходів в зоні розміщення об'єкта.

Тема 11 Схема культурно-побутового обслуговування населення в зоні розміщення об'єкта.

Тема 12 Схема щільності забудови в зоні розміщення об'єкта.

Тема 13 Схема висотності в зоні розміщення об'єкта.

Тема 14 Схема інженерних мереж всередині та біля кордонів кварталу на топогеодезичному плані.

2 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

2.1 Тематика графічних завдань

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графічних завдань за темами лекційного курсу.

Модуль 1 Науково-дослідна практика (3/90)

ЗМ 1.1 Історико-містобудівний та історико-архітектурний аналіз об'єкту дослідження.

Графічне завдання 1. Натурне обстеження та фотофіксація території об'єкту дослідження.

Завдання. Обстежити та зафіксувати за допомогою фотозйомки особливості території об'єкту дослідження (рис. 1)

Рисунок 1 – Приклад та фотофіксація території об'єкту дослідження

Графічне завдання 2. Схема фотофіксації території та забудови об'єкту дослідження.

Завдання. Виконати схему фотофіксації із нанесенням точок й напрямків фотофіксації.

Графічне завдання 3. Пошук та опрацювання історико-містобудівних картографічних та історико-архітектурних іконографічних матеріалів стосовно об'єкту дослідження.

Завдання. Провести пошук історико-містобудівних картографічних (плани, карти, схеми, топографічні підоснови, тощо) та історико-архітектурних іконографічних (фотографії, листівки, ілюстрації у періодиці, тощо) матеріалів.

Графічне завдання 4. Виявлення території об'єкта проектування на історичних планах міста різних періодів.

Завдання. Виявити на знайдених та опрацьованих історичних планах території об'єкту дослідження. Визначити періоди виникнення й містобудівного та архітектурного формування території об'єкту дослідження. Фрагменти історичних планів з територією об'єкта дослідження подати на аркушах з анотацією у хронологічній послідовності.

Графічне завдання 5. Складання альбому історичної іконографії забудови об'єкту дослідження.

Завдання. Скласти альбом винайдених іконографічних джерел стосовно історичної забудови об'єкту дослідження. Анотовані ілюстрації викласти у хронологічному порядку (рис. 2)

Рисунок 2 – Приклад історико-картографічного дослідження

Графічне завдання 6. Складання історичної довідки.

Завдання. Скласти коротку історичну довідку щодо об'єкту дослідження на основі знайдених та опрацьованих бібліографічних та архівних джерел (рис. 3)

Рисунок 3 – Приклад складання історичної довідки об'єкта

ЗМ 1.2 Комплексний аналіз території об'єкта.

Графічне завдання 7. Схема розміщення об'єкта дослідження в структурі м. Харкова (рис. 4, рис. 5)

Завдання. Виконати схема розміщення об'єкта дослідження в структурі м. Харкова.

Рисунок 4 – Приклад ситуаційної схеми об'єкта дослідження

Рисунок 5 – Приклад розміщення об'єкта дослідження в структурі міста

Графічне завдання 8. Схема історико-культурних містобудівних обмежень.

Завдання. Виконати схему історико-культурних містобудівних обмежень. На схемі показати наявні на об'єкті дослідження пам'ятки культурної спадщини різних типів і видів (архітектури й містобудування, історії, археології, монументального мистецтва), пам'ятки природи та їх охоронні зони. Нанести цінні та рядові історичні будівлі, які мають бути збережені.

Графічне завдання 9. Схема функціонального зонування в зоні розміщення об'єкта.

Завдання. Розробити схему функціонального зонування в зоні розміщення об'єкта дослідження. На схемі визначити та виділити існуючі функціональні зони на території об'єкту дослідження та навколо неї. Також на території об'єкту дослідження показати функціональне призначення будівель та їх прибудинкової території (рис. 6).

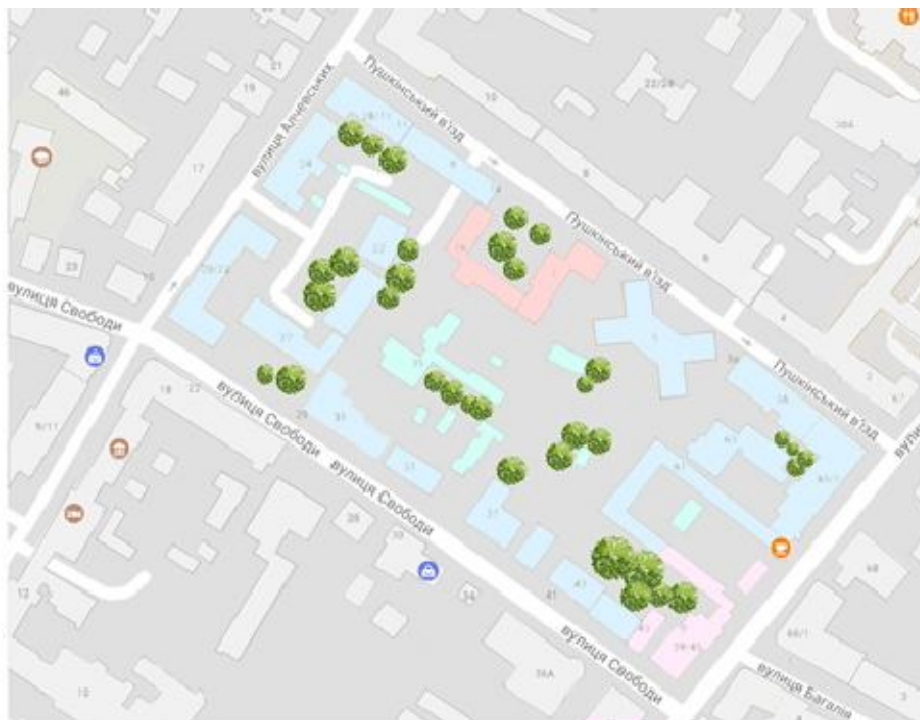

Рисунок 6 – Приклад схеми функціонального зонування території

Графічне завдання 10. Схема руху транспорту та пішоходів в зоні розміщення об'єкта.

Завдання. Розробити схему руху транспорту та пішоходів в зоні розміщення об'єкта. На схемі різними умовними позначеннями показати напрямок руху транспорту, в тому числі громадського, зупинки громадського транспорту, основні шляхи руху пішоходів.

Графічне завдання 11. Схема культурно-побутового обслуговування населення в зоні розміщення об'єкта.

Завдання. Показати схему культурно-побутового обслуговування населення в зоні розміщення об'єкта. Показати об'єкти культурно-побутового обслуговування на території об'єкту дослідження та прилеглої території, виділивши їх типи умовними позначеннями та найменування у експлікації. Вказати радіуси обслуговування об'єктів інфраструктури.

Графічне завдання 12. Схема щільності забудови в зоні розміщення об'єкта.

Завдання. Розробити схему щільності забудови в зоні розміщення об'єкта. На території об'єкту темним кольором виділити існуючі будівлі. Елементи вулично-дорожньої мережі та ландшафтні об'єкти не наносити. Темні плями будівель дадуть візуальне уявлення про щільність існуючої забудови (рис. 7)

Рисунок 7 – Приклад схеми щільності забудови

Графічне завдання 13. Схема висотності в зоні розміщення об'єкта.

Завдання. Розробити схему висотності забудови в зоні розміщення об'єкта. На території об'єкту дослідження різним кольором (тоном) виділити будівлі різної поверховості.

Графічне завдання 14. Схема інженерних мереж всередині та біля кордонів кварталу на топогеодезичному плані.

Завдання. Виконати схему інженерних мереж всередині та біля кордонів кварталу на топогеодезичному плані. Основою схеми має послужити топогеодезична підоснова території об'єкту дослідження в М 1 : 500.

2.2 Загальні вимоги до виконання завдань

1. Графічна частина вправ виконується у будь-якому комп'ютерному графічному редакторі із подальшою роздруківкою на папері формату А3, або вручну на папері вказаного формату фломастером, рапідграфом або пером. Масштаб схем відповідно до формату аркушу.

2. Текстові матеріали подавати на папері формату А4.

3. До графічних завдань додаються анотаційні пояснення, які відповідають темі завдання.

4. Роботи виконуються протягом тижня і здаються викладачеві на перевірку. В кінці практики весь комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баширко А.Я. Оценка технического состояния строительных конструкций, зданий и сооружений / А. Я. Баширко, А. Н. Малышев. – Київ : НМЦ Держнаглядохоронпраці України, 1998. – 232 с.
2. Вечерский В. В. Спадщина містобудування України : теорія і практика історико-містобудівних пам'яткоохоронних досліджень населених місць. – Київ : НАТІАМ, 2003. – 558 с.
3. Охорона культурної спадщини : закон України / Вісник УТОПК Спеціальний випуск. – Київ : УТОПК, 2000. – 32 с.
4. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження : навч. посібник / [Петришин Г. П. та ін.] . – Львів : вид. нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 212 с.
5. Містобудування. Довідник проектувальника / за ред. Т. Ф. Панченко. – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 109 с.
6. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. – Київ : Мінрегіонбуд України, – (Державні будівельні норми України). Зміна № 5: ДБН 360-92**. – Чинний від 2014-01-01. – Київ, 2002. – 6 с. : табл.
7. Місто очима студентів. Проблеми візуального сприйняття і графічне відображення архітектурного середовища: монографія / С. О. Шубович, Н. С. Вінтаєва, Г. Л. Коптєва та ін.; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 238 с.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«ПРОЄКТНА ПРАКТИКА»

*(для студентів 3 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Укладачі: **ВІТЧЕНКО** Денис Миколайович
ПОНОМАРЬОВ Валерій Вікторович

Відповідальний за випуск *І. В. Древаль*
Технічний редактор *О. В. Михаленко*
Комп'ютерне верстання *Д. М. Вітченко*

План 2021, поз. 468 М

Підп. до друку 04.03.2021. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,7.
Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.